

Växjö kommun

info@vaxjo.se

2018-12-19

1 (22)

Dnr 405-2018:6555

Beslut

efter regelbunden kvalitetsgranskning vid Tolg
skola i Växjö kommun

Inledning

Skolinspektionen har med stöd i 26 kap. 19-20 § skollagen (2010:800) genomfört en kvalitetsgranskning på Tolg skola avseende verksamhetens kvalitet i förhållande till mål och andra riktlinjer. En kvalitetsgranskning ska belysa hur väl skolorna klarar sitt uppdrag att ge varje elev förutsättningar att nå de nationella målen. Målen och riktlinjerna framgår framför allt av den läroplan och de kursplaner eller motsvarande styrdokument som gäller för utbildningen.

Lösanvisning

Skolinspektionen bedömer skolans arbetssätt inom fyra områden. På varje område bedöms om skolan uppfyller framtagna kvalitetskriterier i hög utsträckning, i flera delar eller i låg utsträckning. Om en skola bedöms uppfylla kvalitetskriterierna i låg utsträckning eller i flera delar anger Skolinspektionen att ett utvecklingsarbete behöver inledas och visar på vilka punkter. En skriftlig redovisning av åtgärder begärs också av skolan. Om en skola bedöms uppfylla kriterierna i hög utsträckning begär inte Skolinspektionen motsvarande redovisning men kan lämna framåtsyftande kommentarer.

Beslut:

Skolinspektionen bedömer att framtagna kvalitetskriterier uppfylls vid Tolg skola i följande utsträckning:

Rektors ledarskap

Rektorn leder och styr i låg utsträckning skolans utveckling av undervisningen.

Ett utvecklingsarbete behöver inledas inom följande del:

- Att rektorn leder och organiserar det pedagogiska arbetet utifrån ett tydligt fokus på skolans kunskaps- och värdegrundsuppdrag.

Undervisning

Undervisningen främjar i låg utsträckning elevernas möjligheter att nå läroplanens mål avseende kunskaper och värden.

Ett utvecklingsarbete behöver inledas inom följande del:

- Undervisningen behöver utvecklas gällande variation och struktur

- Eleverna behöver stimuleras och utmanas i undervisningen

Trygghet och studiero

Utbildningen präglas i låg utsträckning av trygghet och studiero så att eleverna kan ägna sig åt skolarbete.

- Ett separat tillsynsbeslut har fattats, se nedan.

Bedömning och betygssättning

Förutsättningar för att säkerställa likvärdigheten i bedömning och betyg ges i låg utsträckning.

Ett utvecklingsarbete behöver inledas inom följande del:

- Att rektorn ser till att lärarna kvalitetssäkrar sina omdömen och betyg. I detta ingår att lärarna tillsammans analyserar hur de bedömer och betygssätter elevernas kunskaper i förhållande till kunskapskraven.

Uppföljning

Huvudmannen ska senast den 20 maj 2019 redovisa till Skolinspektionen vilka förbättringsåtgärder som vidtagits utifrån de identifierade utvecklingsområdena.

Redogörelsen skickas via e-post, till skolinspektionen.lund@skolinspektionen.se

Hänvisa till Skolinspektionens diarienummer för granskningen (dnr– 2018:6555) i de handlingar som sänds in.

Ett separat tillsynsbeslut

I samband med kvalitetsgranskningen har så allvarliga brister i verksamheten inom området trygghet och studiero uppmärksammats att det har föranlett ett separat tillsynsbeslut, se *Tillsynsbeslut 22 oktober 2018, 2018:8011* Av tillsynsbeslutet följer även särskilt angiven tid för uppföljning av vidtagna åtgärder.

Skolinspektionens bedömningar

Nedan redovisas Skolinspektionens kvalitetsbedömningar för respektive område.

Rektors ledarskap

Skolinspektionen bedömer följande: Rektorn leder och styr i låg utsträckning skolans utveckling av undervisningen.

Författningsstöd för våra kvalitetsbedömningar:

1 kap. 5 §, 2 kap. 9-10 och 34 §§, 4 kap. 4-7 §§ skollagen

Förordningen (SKOLFS 2010:37) om läroplan för grundskolan, förskoleklassen och fritidshemmet (Lgr 11), 1 Skolans värdegrund och uppdrag, En likvärdig utbildning, Skolans uppdrag, Varje skolas utveckling. 2 Övergripande mål och riktlinjer, 2.1 Normer och värden, 2.3 Elevernas ansvar och inflytande, 2.6 Skolan och omvärlden, 2.8 Rektorns ansvar

De övergripande skälen för bedömningen är att granskningen visar att även om uppföljning och analys av kunskapsresultat sker behöver rektorn skapa en god grund för utveckling av undervisningen genom att följa upp och analysera elevernas samtliga kunskapsresultat och värdegrundsuppdraget i relation till lärarnas undervisning. Rektorn behöver tydliggöra och systematisera skolans jämställdhetsarbete. Uppföljning av undervisningens kvalitet behöver också utvecklas så att rektorn som pedagogisk ledare försäkrar sig om att det sker ett kollegialt lärande som ger avtryck i undervisningen. Skolinspektionen har, utifrån granskningen, valt att prioritera som utvecklingsområde att rektorn leder och organiserar det pedagogiska arbetet utifrån ett tydligt fokus på skolans kunskaps- och värdegrundsuppdrag. Nedan följer Skolinspektionens närmare motivering till bedömningen kopplat till den dokumentation som Skolinspektionen tagit del av samt de iakttagelser myndigheten gjort under besöket.

Rektor behöver ta ansvar för att följa upp och utveckla undervisningen

Skolinspektionens granskning visar att rektorn följer upp kunskapsresultat men helhetsperspektiv saknas då inte alla ämnen ingår som underlag för resultatanalys. Rektorn följer inte heller upp att värdegrundsuppdraget implementeras i undervisningen.

I intervju med rektor och lärare samt i inskickad dokumentation framgår att rektorn följer upp och analyserar kunskapsresultat i skolans systematiska kvalitetsarbete vilket

är gemensamt med Söraby skola. Kvalitetsarbetet kommuniceras med huvudmannen. Det framgår vidare av intervjuer och inskickad dokumentation att grunden för denna uppföljning och analys enbart är kunskapsresultat i ämnena svenska, matematik och engelska. Även skolans prioriterade mål som är trygghet och studiero, värdeskapande lärande och digitalisering följs upp och analyseras. Arbetet med att följa upp och analysera resultat sker enligt rektorn på en arbetsplatsträff i slutet av terminen där det informeras om de av rektorn analyserade resultaten, som sedan läggs ut på remiss till lärarna. Dock finns det vissa lärare som uppger att de inte känner till att analys och resultat diskuteras och som efterfrågar kontinuerliga analyser då de ser att ett behov finns av sådana. Lärarna uppger att undervisningens effekter inte följs upp i förhållande till kunskapsresultaten, vilket även bekräftas av rektorn. Rektorn uppger att det i analys av kunskapsresultat framkommit att lärarna också är i behov av stöd i samband med bedömning av nationella prov. Av Skolverkets statistik för årskurs 6 läsåret 2017/18 framgår att den genomsnittliga betygspoängen varierar från som lägst 11,9 i ämnet engelska, till som högst 15,8 i ämnet musik. Andelen elever som når minst betyget E, finns inte att tillgå i officiell statistik, på grund av för få elever. Skolans egen statistik för årskurs 6 vårterminen 2018 visar ett meritvärde på 220,6 vilket kan jämföras med Växjö kommuns meritvärde som ligger på 210,0. Statistiken visar vidare att våren 2018 uppnår 69,2 procent av eleverna i årskurs 6 kunskapskraven i alla ämnen.

Rektorn uppger att resursfördelningen från huvudmannen sker utifrån elevpeng, som sen fördelas utifrån de behov som finns. I intervjuer med Skolinspektionen säger lärare och rektor att resurser delvis tillförts skolan men att problem fortfarande finns vad gäller behörig personal, lokaler och stödresurser. Rektorn säger att resurserna inte är tillräckliga för de behov som finns.

Lärarna uppger att det sker ett värdegrundsarbete i klasserna. Enligt lärarna analyseras och följs värdegrundsarbetet upp på arbetslagsmöten och via trygghetsenkät, trygghetsvandring och kommunenkät. I intervjuer med elever framkommer att lärarna enbart pratar om hur man ska vara mot varandra i samband med att det har hänt något, inte annars. Enligt rektorn och lärarna sker uppföljning av värdegrundsarbetet i samband med att likabehandlingsarbetet revideras. Enligt lärarna tar rektorn även del av lärarnas analys av värdegrundsarbetet som sker i arbetslagen. Lärarna säger vidare att de inte vet vad som händer med den analys av värdegrundsarbetet som de delger rektorn. Rektorn säger att han inte har följt upp att värdegrundsarbetet har implementerats i skolans undervisning, förutom det arbetet som sker i alla klasser i början av terminen.

Rektor styr inte skolans strategiska jämställdhetsarbete

Rektorn uppger att han inte följer upp hur lärarna arbetar med jämställdhetsfrågor eller hur de gör i praktisk handling för att motverka traditionella könsmönster. Lärarna säger i intervju att de i samband med betygsanalyser har sett skillnader mellan pojkar och flickor, och att de har diskuterat vad detta kan bero på. Enligt lärarna har inte rektorn under innevarande eller tidigare år initierat några diskussioner om jämställdhet. Rektorn säger att han inte har följt upp undervisningen ur ett jämställdhetsperspektiv, enbart noterat skillnader mellan pojkars och flickors resultat vid analys av betyg. Rektorn säger även att eftersom det är få elever i varje årskurs är det svårt att komma fram till något utifrån statistiken.

Rektors ledning och organisation av det pedagogiska arbetet

Skolinspektionens granskning visar att det finns behov av att utveckla rektorns ledarskap gällande ledning och organisation av det pedagogiska arbetet, utifrån ett tydligt fokus på skolans kunskaps- och värdegrundsuppdrag. Av intervjuer med lärare och rektor framgår att det förekommer att rektorn gör lektionsbesök men att lärarna saknar återkoppling kring syftet med dessa besök. Det framgår också att det visserligen finns vissa forum för kollegialt lärande men att det saknas fokus på det pedagogiska arbetet på Tolg skola, då dessa forum sker i samverkan med en annan skola. Det framkommer vidare i intervjuer att det saknas tydlighet i arbetssätt och förhållningssätt.

Se nedan i avsnittet Utvecklingsområde.

Identifierat utvecklingsområde

I syfte att ytterligare höja verksamhetens kvalitet inom området bedömer Skolinspektionen att ett utvecklingsarbete behöver inledas inom följande del:

- Att rektorn leder och organiserar det pedagogiska arbetet utifrån ett tydligt fokus på skolans kunskaps- och värdegrundsuppdrag.

Enligt 2 kap. 9-10 §§ skollagen ska rektor leda och organisera det pedagogiska arbetet och enligt läroplanen¹ ska den dagliga pedagogiska ledningen och lärarnas professionella ansvar vara förutsättningar för att skolan utvecklas kvalitativt. Detta kräver att verksamheten ständigt prövas, resultaten följs upp och utvärderas och att nya metoder prövas och utvecklas. Som pedagogisk ledare och chef över lärarna och övrig personal i skolan har rektorn det övergripande ansvaret för att verksamheten som helhet inriktas mot de nationella målen. Rektor har ansvar för skolans resultat och har, inom givna ramar ett särskilt ansvar för att personalen kontinuerligt ges möjligheter att dela med sig av sin kunskap och lära av varandra för att utveckla utbildningen.² Skälen till bedömningen att rektorn behöver leda och organisera det pedagogiska arbetet är att Skolinspektionens granskning visar att det finns stora behov på skolan av ökad samverkan och tydlig pedagogisk ledning och att det finns behov av att utveckla rektors ledarskap gällande ledning och organisation av det pedagogiska arbetet, utifrån ett tydligt fokus på skolans kunskaps- och värdegrundsuppdrag.³

Av intervjuer med lärare och rektor framgår att rektorn ibland tar del av lärarnas lektionsplaneringar och gör lektionsbesök. Enligt rektorn kan skolledningen bli bättre på att tydliggöra syftet med lektionsbesöken för lärarna samt ge återkoppling efter besöken. Enligt rektorn är tydliggörande av syfte och återkoppling till lärarna ett utvecklingsområde.

I intervju uppger rektor, lärare och elevhälsa att det finns forum för kollegialt lärande, som exempelvis arbetsplatsträffar (APT) och studiedagar. Dessa träffar sker tillsammans med lärarna på Söraby skola. Enligt lärarna behöver träffarna fokusera

¹ Förordningen (SKOLFS 2010:37) om läroplan för grundskolan, förskoleklassen och fritidshemmet (Lgr 11) 1 Varje skolas utveckling, 2.8 Rektorns ansvar

² Förordningen (SKOLFS 2010:37) om läroplan för grundskolan, förskoleklassen och fritidshemmet (Lgr 11) 1 Varje skolas utveckling, 2.8 Rektorns ansvar

³ Förordningen (SKOLFS 2010:37) om läroplan för grundskolan, förskoleklassen och fritidshemmet (Lgr 11) 1 Varje skolas utveckling, 2.8 Rektorns ansvar

mer på det pedagogiska arbetet på Tolg skola. Lärarna beskriver i intervju att de arbetar mycket själva, med sin klass, för att få undervisningen att fungera. Lärarna säger att de aldrig har rast tillsammans och att det inte finns tid till att mötas, utan samtalen sker i korridoren. Enligt lärarna och representanter ur elevhälsan så finns det således inte tid för kollegialt lärande på Tolg skola. Lärarna säger också att rektorn inte följer upp att det kollegiala lärandet sker. Enligt rektorn så finns en agenda på arbetsplatsträffarna som riktar sig till båda skolorna. Rektorn säger sig känna till att lärarna på Tolg skola tycker att det är för mycket fokus på Söraby skola. Enligt rektorn är det kollegiala lärandet inte utvecklat på Tolg skola, även om det varierar mellan årskurs F–3 och 4–6. Rektorn säger i intervju att de har gjort en lokalmässig förändring för att främja samarbete mellan förskoleklass och årskurs 1–3 samt inom årskurs 4–6. I inskickad dokumentation skriver rektorn att Tolg skola är en liten skola vilket gynnar samverkan mellan klasser, men på grund av problematik med trygghet och studiero har klasserna mer och mer isolerat sig från varandra.

Nationell statistik visar att läsåret 2017/2018 var andelen lärare med lärarlegitimation och behörighet i minst ett undervisande ämne 29,3 procent (heltidstjänster) på Tolg skola. Lsåret innan var andelen 74,0 procent. Lärare säger i intervju att de som är nyanställda och även obehöriga både känt och känner sig ensamma, bland annat kring arbetssätt och förhållningssätt, men även kring betyg och bedömning. Lärarna berättar att det finns en pärm med information som delges nyanställda, dock framgår av intervju att pärmen inte är känd för lärare som påbörjat anställning föregående och innevarande år. Vidare uppger lärare att skolans arbetssätt och förhållningssätt inte är tydliga och att lärare gör på olika sätt och hanterar saker olika. Några lärare berättar emellertid att de har fått kompetensutveckling i lågaffektivt bemötande och att det är ett gemensamt förhållningssätt på skolan. I intervju med lärare framkommer även att kollegiet gemensamt har bestämt hur de ska ta emot eleverna i klassrummen.

Rektorn uppger i intervju att svårigheten att få behöriga lärare till Tolg skola är ett problem, vilket rektorn menar bland annat påverkar tryggheten och studieron på skolan samt elevernas lärande. I rektorsintervjun uppges att nyanställda lärare har fått introduktion innan skolstart och att nyanställda och obehöriga lärare kan få handledning om de säger till.

Skolinspektionens rekommendationer

Skolinspektionen rekommenderar att rektorn prioriterar arbetet med att säkerställa undervisningens effekter utifrån ett tydligt fokus på skolans kunskaps- och värdegrundsuppdrag. Framgångsrika skolor, i termer av elevers studieresultat, karaktäriseras av ett skolledarskap där fokus bland annat är på elevers lärande (särskilt

kunskapsresultat) och uppföljning av framsteg på skol-, klassrums- och elevnivå.⁴ Rektorn har ett tydligt ansvar för att sätta upp och kommunicera tydliga mål och förväntningar med fokus på elevers lärande och kunskaps- och värdegrundsuppdraget i fokus.⁵ Även myndighetens egna granskningar och enkätundersökningar visar betydelsen av att detta sker på skolan och rektorns agerande för att detta arbete ska bli framgångsrikt.⁶ Inom forskningen framhålls också att ett framgångsrikt skolledarskap kännetecknas av att rektorn skapar en funktionell och lärande organisation.⁷

⁴ Håkansson, J. & Sundberg, D. (2016) *Utmärkt skolutveckling: Forskning om skolförbättring och måloppfyllelse*, Stockholm: Natur & Kultur, s. 101; Hattie, J. (2009) *Visible learning: A synthesis of over 800 meta-analyses relating to achievement*, London: Routledge, s. 83ff.

⁵ Robinson, V. M. J. m. fl. (2008) "The impact of leadership on student outcomes: An analysis of the differential effects of leadership types", *Educational Administration Quarterly*, Vol. 44 (5), s. 659f; Hallinger, P. m.fl. (2011) "Leadership for learning: Lessons from 40 years of empirical research", *Journal of Educational Administration*, Vol. 49 (1), s. 128ff, 137; Leithwood, K. m.fl. (2008) "Seven strong claims about successful school leadership", *School leadership & Management*, Vol. 28 (1), s. 29ff.

⁶ Skolinspektionen (2012a) *Rektors ledarskap, med ansvar för den pedagogiska verksamheten*, Rapport 2012:1, Stockholm: Skolinspektionen. Resultat från Skolinspektionens skolenkät visar också att lärare som upplever att rektor tar ansvar för det pedagogiska arbetet på skolan i större utsträckning upplever att de har förutsättningar att hjälpa eleverna, se www.skolinspektionen.se och flikarna "Statistik" och "Statistik från skolenkäten".

⁷ Se till exempel Robinson m.fl. 2008, s. 664; Leithwood m.fl. 2008, s. 29ff; Hallinger m.fl. 2011, s. 128ff, 137.

Undervisning

Skolinspektionen bedömer följande: Undervisningen främjar i låg utsträckning elevernas möjligheter att nå läroplanens mål avseende kunskaper och värden.

Författningsstöd för våra kvalitetsbedömningar:

1 kap. 4 §, 3 kap. 3 och 5a §§, 4 kap. 9 § skollagen

5 kap. 2 § skolförordningen (2011:185)

Lgr 11, 1 Skolans värdegrund och uppdrag, 2.1 Normer och värden, 2.2 Kunskaper, 2.3 Elevernas ansvar och inflytande, 2.6 Skolan och omvärlden 5. Kursplaner med kunskapskrav

De övergripande skälen för bedömningen är att granskningen visar att undervisningen i huvudsak inte präglas av variation och struktur. Granskningen visar även att eleverna i huvudsak inte stimuleras och utmanas i undervisningen. Granskningen visar också att eleverna inte görs delaktiga i undervisningen och sitt eget lärande. Skolinspektionen har, utifrån granskningen som utvecklingsområde, valt att prioritera att skolan säkerställer att undervisningen är strukturerad och målfokuserad och att skolan säkerställer att alla elever stimuleras och utmanas i undervisningen utifrån varje enskild individs behov och förutsättningar. Nedan följer Skolinspektionens närmare motivering till bedömningen kopplat till den dokumentation som Skolinspektionen tagit del av samt de iakttagelser myndigheten gjort under besöket.

Eleverna är inte delaktiga i undervisningen och i sitt eget lärande

Granskningen visar att det inte skapas möjlighet för eleverna att vara delaktiga i undervisningen och i sitt eget lärande, och att eleverna enbart vid enstaka tillfällen får vara med och utvärdera undervisningen. Intervjuade elever och lärare uppger att elevernas inflytande över undervisningen handlar om i vilken ordning uppgifterna ska utföras. Både elever och lärare berättar att eleverna inte ges möjlighet att reflektera över sitt eget lärande. Lärarna säger att det enbart är vid utvecklingssamtalen som eleverna får reflektera över sitt eget lärande, och att detta är något lärarna skulle kunna låta eleverna arbeta mer med. Elever och lärare uppger också att eleverna enbart vid enstaka tillfällen får möjlighet att utvärdera undervisningen. Rektorn uppger att det varierar mellan lärarna men att det har framkommit på elevråd att

eleverna inte är delaktiga i undervisningen. Dock uppger rektorn att eleverna görs delaktiga i det värdeskapande arbetet. Rektorn säger vidare att elevernas inflytande i undervisningen behöver öka utifrån ålder och mognad.

Lärarnas förväntningar på eleverna

Eleverna säger att lärarna är "lite mitt emellan" på att visa att de tror på att eleverna kan. Lärare säger att uppmuntran handlar mycket om kommunikation, och genom att peppa eleverna så uppmuntrar de eleverna att komma vidare. Lärare berättar att de har fått utbildning i Värdeskapande pedagogik, vilket handlar om lustfyllt lärande och motivationsskapande pedagogik, och förtydligar att detta inte är detsamma som värdegrundsarbete. Enligt några lärare så finns det, hos vissa elever, en ovilja att gå i skolan. De berättar att det ofta händer att elever på skoltid går hem, gömmer sig eller rymmer, och bestämmer sig för att de inte behöver gå till skolan. Lärarna säger att de behöver få eleverna att inse värdet av att gå i skolan. Rektorn beskriver att de utifrån analys sett ett behov av värdeskapande arbete och berättar att de har haft med universitetet i detta arbete. Rektorn och lärarna beskriver att de inom ramen för kompetensutbildningen startade ett projekt som heter Tolg och Söraby i tid och rum, och inom projektet har en klass gjort en turistfilm om Tolg. Rektorn och lärarna säger att de ska fortsätta det värdeskapande arbetet med att koppla samman det med ämnet svenska, eftersom de utifrån analys av kunskapsresultat sett ett behov av att stärka eleverna i tal och skrift. Samtidigt säger rektorn att det är svårt att få kontinuitet i arbetet när det kommer nya lärare.

Undervisningen behöver utvecklas gällande variation och struktur

Granskningen visar att alla elever inte får möta en målfokuserad och varierad undervisning med ett aktivt lärarstöd. Av intervjuer med elever, lärare och rektor framgår att det saknas fokus på vad syftet är med lektionerna, att eleverna inte känner till vad de ska lära sig och att det finns ett behov av att strukturera undervisningen så att den blir mer målfokuserad. Enligt rektorn saknas lektionsflöde i vissa klasser, exempelvis behöver strukturer såsom hur man startar upp en lektion eller ett arbetsområde utvecklas. Rektorn säger också att det finns lärare som behöver utveckla kompetensen att följa upp att eleverna förstår. Detta beskrivs nedan under avsnittet Utvecklingsområde.

Eleverna behöver stimuleras och utmanas i undervisningen

Granskningen visar att eleverna i större utsträckning behöver stimuleras och utmanas utifrån varje enskild individs behov och förutsättningar. Av intervjuer med elever, lärare och rektor framgår att arbetet med att stimulera och utmana eleverna i

undervisningen inte upprätthålls eftersom det är stökigt i klassrummen. Se nedan under avsnittet Utvecklingsområde.

Identifierat utvecklingsområde

I syfte att ytterligare höja verksamhetens kvalitet inom området bedömer Skolinspektionen att ett utvecklingsarbete behöver inledas inom följande del:

- Undervisningen behöver utvecklas gällande variation och struktur
- Eleverna behöver stimuleras och utmanas i undervisningen

Undervisningen behöver utvecklas gällande variation och struktur

Enligt 5 kap. i skolförordningen ska eleverna genom strukturerad undervisning ges ett kontinuerligt och aktivt lärarstöd i den omfattning som behövs för att skapa förutsättningar för att eleverna når de kunskapskrav som minst ska uppnås och i övrigt utvecklas så långt som möjligt inom ramen för utbildningen.

Granskningen visar att det finns ett behov av att utveckla undervisningens struktur när det gäller att tydliggöra undervisningens mål i förhållande till läroplanen, inklusive respektive ämnes kursplan. Elever berättar i intervju att läraren skriver på tavlan och berättar vad de ska göra på lektionen. Dock säger de flesta elever i intervju att de inte vet vad de ska lära sig i de olika ämnena, och att det är så i alla ämnen. Någon elev säger att läraren berättar vad som står i läroplanen i samband med betygssättning i årskurs 6. Lärare uppger i intervju att de inte har pratat om någon gemensam lektionsstruktur på skolan och att det är något lärarna skulle kunna utveckla tillsammans. Lärarna säger att de inte har arbetat med målfokuserat lärande tillsammans. Lärarna säger vidare att de inte har haft diskussioner om hur man beskriver förmågor för eleverna. Rektorn säger att det varierar mellan lärarna i vilken utsträckning de har förmåga att hålla lektioner som är strukturerade och målfokuserade utifrån läroplan, inklusive respektive ämnes kursplan. Rektorn säger att när han pratar om undervisningen med elevrådet så säger eleverna att de inte känner till målen och syftet med undervisningen. Rektorn säger att han känner igen bilden som eleverna beskriver av att de vet vad de ska göra på lektionerna, men att de inte vet syftet med lektionerna. Dock konstaterar rektorn, utifrån lärarnas planeringar, att undervisningen består mer av aktiviteter än målstyrd verksamhet. Rektorn berättar att han genom det systematiska kvalitetsarbetet ska säkerställa att alla lärare arbetar utifrån de nationella målen, och att han "gör nerslag" vad gäller att ta del av lärarnas planeringar.

Skolinspektionens rekommendationer

Skolinspektionen rekommenderar rektorn att prioritera arbetet med att ge lärarna förutsättningar att gemensamt i kollegiet, och med handledning, diskutera och synliggöra genom konkreta undervisningsexempel hur undervisningens mål kan klargöras för eleverna. Förslagsvis kan detta arbete ske i kombination med utvecklingsarbetet inom området bedömning och betygsättning så att undervisningsprocessen från planering till bedömning blir tillförlitlig och konkretiserad. En viktig del i en undervisning som är välstrukturerad och organiserad är att läraren ser till att det finns en struktur på lektionerna, som innefattar introduktion, genomförande och en uppföljande avslutning.⁸ En lärares introduktion under en lektion skiljer sig givetvis beroende på om lektionen innebär en start av ett nytt arbetsområde eller om lektionen befinner sig mitt i ett arbetsområde. Någon form av introduktion inför varje lektionsstart behövs dock för att tydliggöra för eleverna vad de förväntas lära sig under lektionen samt kan underlätta för dem att bli motiverade att arbeta under lektionen. På motsvarande sätt behöver varje lektion en avslutning. Även en avslutning kan genomföras på olika sätt. Syftet med avslutningen är att läraren sammanfattar undervisningens olika delar och relaterar eller återknyter till syftet med lektionen/arbetsområdet för att innehållet ska uppfattas som meningsfullt för eleverna och för att eleverna ska vara medvetna om var de befinner sig i sitt lärande.⁹

Eleverna behöver stimuleras och utmanas i undervisningen

Enligt 3 kap. 3 § skollagen ska alla barn och elever ges den ledning och stimulans som de behöver i sitt lärande och sin personliga utveckling för att de utifrån sina egna förutsättningar ska kunna utvecklas så långt som möjligt enligt utbildningens mål.

Granskningen visar att lärarnas arbete med att stimulera och utmana alla elever att nå längre i sin kunskapsutveckling behöver utvecklas. Detta innebär att kunskapsnivå, innehåll och arbetsuppgifter är anpassade så att de stimulerar och utmanar alla elever

⁸ William, D. (2013) *Att följa lärande- formativ bedömning i praktiken*, Lund: Studentlitteratur; Håkansson, J & Sundberg, D (2012) *Utmärkt undervisning: Framgångsfaktorer i svensk och internationell belysning*, Stockholm: Natur & Kultur.

⁹ William, 2013; Håkansson & Sundberg 2012.

oavsett hur långt de har kommit i sin kunskapsutveckling. Eleverna säger att det är vanligt att alla i klassen får arbeta med en och samma uppgift. Några elever säger att de får anpassade uppgifter i svenska och matematik. Eleverna ger också exempel på att de får räkna ett begränsat antal uppgifter i matematik och att de därefter får läsa tyst medan de inväntar de andra eleverna. Det finns lärare som säger att individanpassning sker och att eleverna får arbeta på olika sätt. Lärare ger exempel på anpassningar, såsom att elever som blir klara snabbt får vidareutveckla sin text och arbeta med olika uppgifter i boken. Lärarna berättar att när alla elever arbetar med samma uppgift samtalar de med eleverna för att anpassa uppgiften. Dock säger lärarna att eleverna inte alltid får utmanande uppgifter eftersom det är svårt att hinna med att anpassa. Representanterna för elevhälsan säger att det varierar bland lärarna om det finns uppgifter för olika kunskapsnivåer i samma grupp, och säger att detta kan utvecklas. Rektorn uppger att det i samtal med elever framkommer att undervisningen är för lätt. Rektorn säger att han har fått signaler denna termin att lärarna inte hinner möta elever utifrån behov på grund av att det är oroligt i vissa klasser och att det saknas kompetens för att möta vissa elever. Konsekvenserna av detta blir enligt rektorn att eleverna inte får den undervisning de ska ha. Lektionsobservationer visar att det i åldersblandade klasser arbetas med samma uppgifter, vilket bekräftas av rektorn. Rektorn säger att det är så nu, och att de har identifierat att det behövs mer individanpassning. Enligt rektorn behöver kompetensen stärkas om hur man undervisar åldersintegrerade klasser. Även gällande nivåanpassning och anpassning av arbetssätt för eleverna finns en variation mellan lärare på skolan, uppger rektorn. Rektorn säger emellertid också att lärarna har diskuterat hur man kan utmana elever.

Skolinspektionens rekommendationer

Skolinspektionen rekommenderar rektorn och huvudmannen att prioritera arbetet med att ge lärarna kompetensutveckling och stöd för att kunna ge eleverna stimulans och utmaning i undervisningen. Lärarens uppgift är att ta fasta på elevernas erfarenheter, intressen och föreställningar och utmana dessa med hjälp av intresseväckande frågeställningar och uppgifter. Rent konkret handlar det om att som lärare erbjuda en större variation av uppgifter att välja mellan för elever, att extra uppgifter som erbjuds elever som snabbt blir klara är av fördjupande karaktär, snarare

än upprepande.¹⁰ Skolinspektionens ämnesgranskningar visar att undervisningens svårighetsgrad många gånger läggs på en medelnivå, lika för alla elever. För elever som är extra intresserade och nyfikna kan det innebära att undervisningen inte blir tillräckligt utmanande eftersom de tenderar att få göra mer av samma – skriva mer än de andra i en uppgift eller arbeta med något helt annat när de väntar in att övriga elever i klassen ska bli färdiga.¹¹ Forskning visar att eleverna bör utmanas på en nivå strax ovanför sin nuvarande förmåga för att lärande ska äga rum. Detta ställer krav på såväl tankemässiga utmaningar som på lärarstöd under lektionstid. Lärande ska ske så att det utmanar alla elever oavsett vilken nivå de befinner sig på. Om utmaningarna blir för få sker inget lärande och eleverna tappar ofta intresse och motivation. Om kraven istället blir för höga och stödet för begränsat riskerar eleverna att bli frustrerade och ge upp.¹²

Trygghet och studiero

Skolinspektionen bedömer följande: Skolan har i låg utsträckning ett samlat och medvetet arbete för att skapa och bibehålla trygghet och studiero.

Författningsstöd för våra kvalitetsbedömningar:

3 kap. 3 §, 5 kap. 3 och 5 §, 6 kap. 6-7 §§ skollagen

Lgr 11, 1 Skolans värdegrund och uppdrag, Grundläggande värden, Förståelse och medmänsklighet, 2.1 Normer och värden, 2.2 Kunskaper, 2.3 Elevernas ansvar och inflytande

¹⁰ Skolinspektionen (2016a) *Utmaningar i undervisningen: Många elever behöver mer stimulans och utmaningar*, Tematisk analys, Stockholm: Skolinspektionen, s 6.

¹¹ Skolinspektionen (2017) *Undervisning i NO-ämnen: Att göra naturvetenskapen synlig och relevant för varje elev*, Tematisk analys, Stockholm: Skolinspektionen, s. 5.

¹² Skolinspektionen (2016a) *Utmaningar i undervisningen: Många elever behöver mer stimulans och utmaningar*, Tematisk analys, Stockholm

Vid Skolinspektionens besök på Tolg skola den 2, 3 och 5 september, inom ramen för regelbunden kvalitetsgranskning, framkom uppgifter om missförhållanden avseende trygghet och studiero varför beslut fattades om att hantera dessa uppgifter inom ramen för en regelbunden tillsyn. Tillsynen har omfattat områdena trygghet och studiero samt arbetet för att motverka kränkande behandling, se beslut av den 22 oktober 2018 (Dnr 43-2018:8011).

Bedömning och betygssättning

Skolinspektionen bedömer följande: Förutsättningar för att säkerställa likvärdigheten i bedömning och betyg ges i låg utsträckning.

Författningsstöd för våra kvalitetsbedömningar:

1 kap. 9 §, 3 kap. 14 §, 10 kap. 20 a § skollagen

9 kap. 20 och 22 b §§ skolförordningen

Lgr 11, 2.2 Kunskaper, 2.7 Bedömning och betyg

De övergripande skälen för bedömningen är att granskningen visar att rektor behöver följa upp att lärarnas bedömning och betygssättning är likvärdig, analysera eventuella avvikelser samt se till att lärarna ges förutsättningar att kvalitetssäkra sina omdömen och betyg. Utifrån vad som framkommit i granskningen har skolinspektionen valt att som utvecklingsområde prioritera att rektorn ser till att lärarna kvalitetssäkrar sina omdömen och betyg. I detta ingår att lärarna tillsammans analyserar hur de bedömer och betygssätter elevernas kunskaper i förhållande till kunskapskraven. Nedan följer Skolinspektionens närmare motivering till bedömningen kopplat till den dokumentation som Skolinspektionen tagit del av samt de iakttagelser myndigheten gjort under besöket.

Rektorns analys av omdömen och betyg behöver utvecklas

Granskningen visar att det endast delvis sker en analys av omdömen och betyg och att det saknas gemensamma diskussioner om omdömen och betyg. Lärare uppger i intervju att de inte känner till att rektorn har fört diskussioner kring resultat och analys av betyg och omdömen. Lärare uppger i intervju att de genomför betygsanalyser och att det sker vid terminsslut. De uppger vidare att de saknar diskussionen med rektorn kring resultat och analys av betyg och bedömning. Nationell statistik för Tolg skola

årskurs 6 gällande relationen mellan nationella prov och terminsbetyg visar att läsåret 2016/2017 var andelen elever med högre terminsbetyg jämfört med provbetyget i svenska 26,7 procent. Data saknas för ämnesproven i matematik och engelska. Rektorn uppger i intervju att han är medveten om det men inte har gjort någon analys avseende vad skillnaden beror på eftersom andelen elever är uträknad på ett litet antal elever.

Kvalitetssäkring av omdömen och betyg saknas

Skolinspektionens granskning visar att det saknas ett arbete med att se till att lärares omdömen och betyg är likvärdiga samt att det saknas förutsättningar för lärare att kollegialt kvalitetssäkra sina omdömen och betyg. Av intervjuer med lärare och rektor framgår att det finns ett stort behov på skolan av samverkan mellan lärare och stöd från rektorn vad gäller bedömning och betygssättning.

Nedan beskrivs utvecklingsområdet i relation till att kvalitetssäkring av omdöme och betyg saknas.

Identifierat utvecklingsområde

I syfte att ytterligare höja verksamhetens kvalitet inom området bedömer Skolinspektionen att ett utvecklingsarbete behöver inledas inom följande del:

- Att rektorn ser till att lärarna kvalitetssäkrar sina omdömen och betyg. I detta ingår att lärarna tillsammans analyserar hur de bedömer och betygssätter elevernas kunskaper i förhållande till kunskapskraven.

Enligt 3 kap. 14 § skollagen ska rektorn se till att betyg sätts i enlighet med skollagen och andra författningar.

Granskningen visar att skolans arbete för att säkerställa en likvärdig bedömning och betygssättning behöver utvecklas.

Lärare uppger att diskussioner eller samarbete kring bedömning av elevernas kunskaper inte sker. Lärare uppger att det inte finns tid avsatt för samtal kring bedömning, omdömen och betyg, utan sådana samtal får ske på eget initiativ. Någon lärare uppger att samrättning inte organiseras av skolledningen, vilket lärare efterfrågat då de anser sig sakna kompetens i bedömning. Vidare uppger lärarna att eftersom det saknas samverkan då det gäller betyg och bedömning har de svårt att försäkra sig om att den egna bedömningen och betygssättningen är likvärdig. Några lärare uppger att de använder sig av Skolverkets bedömningsportal men att den enskilde lärarens bedömning av nationella ämnesprov inte jämförs med andra lärares bedömningar. Rektorn uppger att en förklaring som lärare ger är att de inte har

tillräckligt med bedömningsunderlag. Vidare uppger rektor att det finns ett utvecklingsbehov av lärarnas kompetens när det gäller bedömning av elevernas insatser och betygsättning. Rektorn uppger att lärarna ska använda sig av Skolverkets bedömningsportal dock kan han inte säga om alla lärare gör det. Rektorn uppger också att han påtalar för lärarna att de nationella proven ska vara en del av bedömningen. Rektorn säger att han inte vet hur stort fokus lärarna lägger på de nationella proven vid bedömning och betygsättning. Rektorn bekräftar lärarnas uppgifter om att skolan inte har fokuserat på betyg och bedömning. Rektorn uppger i intervju att lärarna inte har fått stöd från rektor vad gäller förutsättningar att ge likvärdiga omdömen och sätta likvärdiga betyg utan att fokus har varit på utveckling av trygghet och studiero och lärarnas ledarroll.

Skolinspektionens rekommendationer

Skolinspektionen rekommenderar rektorn att prioritera arbetet med att lärarna ges förutsättningar att kvalitetssäkra sina omdömen och betyg. Enligt Skolverkets allmänna råd¹³ bör rektorn skapa förutsättningar för att främja lärarnas arbete med att sätta rättvisa och likvärdiga betyg. Rektorn har en betydelsefull roll för att underlätta lärares arbete med att sätta rättvisa och likvärdiga betyg. Det innebär att se till att lärare får tid och möjlighet att tillsammans med kollegor diskutera hur de allsidigt kan utvärdera elevernas kunskaper vid betygssättningen, hur de kan utforma ändamålsenliga bedömningssituationer och hur de kan bedöma olika elevprestationer. För att ge stöd till skolorna har Skolverket tagit fram bedömningsstöd som lärare bör använda sig av, även om inte alla är obligatoriska. Bedömningsstöden är en metod för skolan att se till att bedömningarna håller en likvärdig nivå med den nationella nivån.¹⁴

¹³ Skolverkets allmänna råd med kommentarer (2018) Betyg och betygssättning, s 15,22 och 23

¹⁴ Se www.skolverket.se och flikarna "Prov och bedömning" – "Bedömning" – "Bedömningsstöd". Se också aktuell information på Skolverkets hemsida för vilka bedömningsstöd som är obligatoriska och inte.

Från och med juni 2018 ska resultaten på de nationella ämnesproven särskilt beaktas när betyg sätts i ämne som det ges nationellt prov i.¹⁵

På Skolinspektionens vägnar

X Cecilia Kjellman

Enhetschef
Signerat av: Cecilia Kjellman

X Ingrid Jacobsson

Föredragande
Signerat av: Ingrid Jacobsson

I handläggningen av ärendet har även Maria Nyman och Lena Oxelgren medverkat.

¹⁵ Se 10 kap. 20 a § skollagen för bestämmelse avseende grundskolan. Regeringen har i förarbetsuttalanden till denna nya bestämmelse angivit att "särskilt beaktas" inte innebär att det nationella provet helt ska styra betyget, utan att provet även fortsättningsvis ska utgöra ett stöd vid betygssättningen. Resultatet på ett nationellt prov kan inte ensamt utgöra underlag för betygssättningen, eftersom ett enda prov inte kan pröva alla de kunskaper och färdigheter som undervisningen ska ge. Se prop. 2017/18:14, *Nationella prov – rättvisa, likvärdiga, digitala*, s. 25.

Bilaga 1: Underlag för bedömning regelbunden kvalitetsgranskning

Vid granskningsbesöket inhämtas information om såväl styrkor som utvecklingsområden inom verksamheten. Värderingarna i detta beslut grundar sig på:

- 6 lektionsobservationer
- 2 gruppintervjuer med elever
- 2 gruppintervjuer med lärare
- En gruppintervju med skolans elevhälsa
- En intervju med rektor.
- Dokumentstudier. Dels de dokument som begärts in från huvudmannen och skolan samt den officiella statistik som finns att tillgå om den aktuella skolan.

Innan beslut har fattats har huvudmannen fått ta del av Skolinspektionens protokoll från besöket för faktakontroll.

Som underlag för bedömningarna har Skolinspektionens utredare använt sig av bedömningsunderlag, vilka är utformade i enlighet med forskning och beprövad erfarenhet. Bedömningsunderlagen beskriver de områden som utredarna ska värdera vid besök på skolenheter. Bedömningsunderlagen är uppdelade i bedömningsområden. Respektive bedömningsområde är sedan nedbrutet till ett antal indikatorer. Dessa indikatorer beskriver mer i detalj vad som ska utredas, för att identifiera var skolans styrkor respektive förbättringsområden finns.

Bedömningsområden

Inom respektive område granskas följande delar:

Bedömningsområde 1: I vilken utsträckning leder rektorns lärarnas utveckling av undervisningen och verkar för elevernas lika rätt till en god utbildning oavsett könstillhörighet? Inom detta område granskas hur rektor arbetar med uppföljning och analys, hur skolans arbete med jämställdhet bedrivs, samt hur rektorn leder och organiserar skolans arbete.

Bedömningsområde 2: I vilken utsträckning får eleverna en undervisning som främjar deras möjligheter att nå läroplanens mål avseende kunskaper och värden? I detta område granskas om undervisningen är målfokuserad, varierad och innehåller aktivt lärarstöd, om eleverna stimuleras och utmanas i undervisningen utifrån sina behov och förutsättningar, samt om eleverna görs delaktiga i undervisningen och i sitt eget lärande.

Bedömningsområde 3: I vilken utsträckning präglas utbildningen av trygghet och studiero så att eleverna kan ägna sig åt skolarbete? I detta område granskas hur skolan arbetar för att skapa en lugn och trygg miljö där det råder studiero.

Bedömningsområde 4: I vilken utsträckning ges lärarna förutsättningar att säkerställa likvärdighet vid bedömning och betygssättning? I detta område granskas hur skolan arbetar med diskussion, analys och kvalitetssäkring i arbetet med omdömen och betyg.

Mer information om kvalitetsgranskningen finns på Skolinspektionens hemsida:
www.skolinspektionen.se

Bilaga 2: Bakgrundsuppgifter om verksamheten

Skolinspektionen besökte skolenheten den 3 - 4 samt den 6 september 2018. Besöket genomfördes av Ulrika Bohlin och Ingrid Jacobsson.

Tolg skola är en kommunal skola belägen i Växjö kommun, 25 kilometer norr om centralorten Växjö. Skolledningen bestod vid tidpunkten för Skolinspektionens besök av en rektor och en biträdande rektor. Rektorn och biträdande rektorn har även ansvar för Söraby skola i Rottne, på vilken Tolg skolas elever har undervisning i några ämnen.